

Ryszard Szczygieł

Przedmowa

Rocznik Lubelskiego Towarzystwa Genealogicznego 3, 7-8

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Przedmowa

Głównym przedmiotem badań historycznych jest człowiek jako jednostka i większa lub mniejsza zbiorowość społeczna. Od czasu, gdy pojawiła się historiografia krytyczna, był on wdzięcznym tematem badań. Jednakże po II wojnie światowej, w związku z akcentowaniem w polityce wobec nauki potrzeby poznawania procesowości zjawisk historycznych, co uznano za pełną „naukowość”, programowo ograniczono badania nad jednostką czy grupą społeczną. Ograniczenia te przewyciężono dopiero po odzyskaniu niepodległości w 1989 r. Szybko zaowocowało to dynamicznym rozwojem historii społecznej, badaniem elit i wzrostem liczby prac biograficznych.

Sygnalizowane zjawisko rozwoju dotyczy również genealogii i heraldyki, które to nauki pomocnicze zaczęły przeżywać renesans, stając się powoli odrębnymi dziedzinami badań historycznych.

Rozwój ten nie byłby możliwy bez ogromnego zainteresowania wśród społeczeństwa poznaniem swoich „korzeni”, co wiązało się w znacznej mierze z wielkim przemieszczaniem się ludności na terenie polskiej przestrzeni państwowej po II wojnie światowej. Dlatego liczni ludzie chcieli poznać losy poprzednich pokoleń swoich krewnych, w czym pomocne mogły być źródła i metody genealogiczne.

Tym należy tłumaczyć duże zainteresowanie genealogią wśród młodych historyków, czego dowodem może być treść prezentowanego III tomu *Rocznika Lubelskiego Towarzystwa Genealogicznego*. Większość autorów to ludzie młodzi, doktorzy i doktoranci, którzy w zamieszczonych w tomie pracach wykazali duże zaawansowanie w poznaniu warsztatu badawczego genealoga i historyka społecznego.

W dziale *Artykuły* zamieszczono trzy rozprawy o różnym charakterze. Pierwsza, Damiana Kały z Częstochowy, zawiera przegląd badań nad polskim rycerstwem średniowiecznym, z uwzględnieniem omówienia dorobku badań nad elitami oraz z zakresu biografistyki. Rozprawa druga Bożeny Popiołek z Krakowa, dowodzi jak przypadkowo natrafione w archiwum źródło może zainspirować dalsze poszukiwania, które w konsekwencji pozwoliły opisać dzieje Franciszka Kazimierza Husarzewskiego i jego rodziny. Trzecia zaś, Anety Majkowskiej z Częstochowy, ukazuje przemiany w procesie kształtowania się nazwisk polskich z początku XVIII w., w świetle przechowywanego we Lwowie zabytku *Krolowa polska na Iasnogorze*, będącego zbiorem hymnów maryjnych. Rozprawy te zawierają interesujący materiał informacyjny (pierwsza), a także ukazują nowe źródła i możliwości badawcze w zakresie genealogii. Mają też znaczenie dla stanu badań historii społecznej.

Równie interesująco prezentuje się zawartość działu drugiego – *Materiały i źródła*. Zamieszczono tam informacje z ksiąg metrykalnych i prasy z XVII i XVIII w.

dotyczące rodziny Kuczyńskich, herbu Ślepowron (Tomasz Jaszczołt, Białystok), testamenty oraz inwentarz pozostałości po Jadwidze i Marcinie Mitkiewiczach, krakowskich piekarzach z XVIII w. (Marcin Gadocha, Kraków), a zwłaszcza bardzo interesujące studium, ostatecznie wyjaśniające okoliczności chrztu w Lublinie 28 maja 1837 r. znakomitego skrzypka i kompozytora Henryka Wieniawskiego (Piotr Rachwał, Dominik Szulc z Lublina) oraz listę ofiar mordy z 30 sierpnia 1943 r. w wołyńskiej parafii Ostrówki (Waldemar W. Żurek, Lublin).

Kolejne trzy działy: *Sprawozdania*, *Varia* oraz *In Memoriam* zawierają ciekawe informacje o działalności regionalnych towarzystw genealogicznych, organizowanych przez nie konferencji a także różnych kierunkach pozyskiwania nowych źródeł do badań, unowocześniania warsztatu, czy wykorzystywania archeologii i genetyki. Zamieszczono tam również nekrolog zmarłego w dniu 23 października 2011 r., jednego z najwybitniejszych polskich historyków zajmujących się naukami pomocniczymi, autora wielokrotnie wydawanego podręcznika *Nauki pomocnicze historii*, Profesora Józefa Szymańskiego.

Z powyższej ogólnej charakterystyki treści III tomu *Rocznika...*, wynika przede wszystkim ogólnopolski zasięg piszących w nim badaczy. Należy też Kolegium Redakcyjne pochwalić za umiejętne połączenie popularyzatorskiej formy zamieszczonych prac z dosyć wysokim ich poziomem naukowym.

Zachęcam więc do lektury III tomu *Rocznika Lubelskiego Towarzystwa Genealogicznego* wszystkich zainteresowanych poznaniem przeszłości a także miłośników studiów genealogicznych.

Ryszard Szczygieł